

9.8.2022

SUP0 517/01.09.01.00/2022

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyyntönnö VN/25323/2021

Lausuntopyyntö: Luonnos valtioneuvoston huoltovarmuusselonteoksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut valtioneuvoston ensimmäistä huoltovarmuusselontekoa eduskunnalle. Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Suojelupoliisin lausuntoa valtioneuvoston huoltovarmuusselonteon luonnoksesta.

Pyydettynä lausuntonaan Suojelupoliisi esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Huoltovarmuus tarkoittaa lausuntoluonnoksen mukaisesti varautumista kriiseihin ja häiriötilanteisiin sekä jatkuvuudenhallintaa turvaamalla yhteiskunnan elintärkeät toiminnot. Näiden perustarpeiden turvaaminen on edelleen huoltovarmuustyön keskiössä, mutta myös uudenlaisiin uhkiin varautuminen on olennainen osa tämän hetkistä huoltovarmuustyötä. Suomessa huoltovarmuustyö perustuu julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyöhön. Suojelupoliisi tukee osaltaan huoltovarmuustyötä erityisesti silloin, kun kansallinen turvallisuus on uhattuna.

Kansallisen turvallisuuden uhkat voivat kohdistua yhteiskunnan perustoimintoihin, valtiollisen itsemääräämisoikeuden säilyttämiseen tai valtion kykyyn tuottaa turvallisuutta väestölle. Kuten selontekoluonnoksessa kuvataan, monet näistä yhteiskuntaamme kohtaan suuntautuvista uhkista ovat kansainvälisiä, entistä monimuotoisempia ja vaikeasti ennakoitavia. Suomalaisen yhteiskunnan perustoimintojen häirintä ja lamauttaminen saattaisi vakavimmillaan johtaa kansallisen turvallisuuden ja hengen tai terveyden laajamittaiseen vakavaan vaarantumiseen. Huoltovarmuus on yksi yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista, joihin kohdistuviin uhkiin Suojelupoliisi kohdistaa tiedustelua.

Kriittinen infrastruktuuri on ulkomaisen tiedustelun pitkän aikavälin kohteita Suomessa. Lisäksi autoritaarisista valtioista tulevat toimijat ovat olleet kiinnostuneita investoimaan Suomen kriittiseen infrastruktuuriin. Suojelupoliisi tuottaa ennakoivaa tietoa kriittiseen infrastruktuuriin liittyvistä kansallisen turvallisuuden uhkista. Suojelupoliisiin vastuulle kuuluu ensisijaisesti kriittisen infrastruktuurin suojaaminen toiminnalta, jonka tavoitteena on siihen kohdistuva vakoilu, vihamielinen vaikuttaminen, häiritseminen tai tuhoaminen.

EU-tasolla on annettu tai on vireillä useita aloitteita, jotka vaikuttavat suomalaiseen huoltovarmuustyöhön jatkossa. Keskeisin näistä on kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva ns. CER-direktiivi (Resilience of Critical Entities). Direktiivin tarkoituksena on parantaa Euroopan unionin kannalta välttämättömien palvelujen häiriönsietokykyä, ylläpitää yhteiskunnan elintärkeitä ja taloudellisia toimintoja sekä varmistaa, että sisämarkkinoilla toimivilta kriittisiltä toimijoilta edellytetään jatkossa yhdenmukaista varautumisen tasoa riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa ne toimivat. Kansallinen turvallisuus ei kuitenkaan EU:n perussopimuksen nojalla kuulu unionin toimivaltaan. Suojelupoliisi katsoo, ettei kansallista turvallisuutta koskevia tietoja tule raportoida automaattisesti komissiolle tai muille tahoille. Asiasta pystyttäneen säätämään aikanaan kansallisessa laissa.

Huoltovarmuusselonteon luonnos toteaa, että kansalaisten ja pk-yritysten tietoisuuden ja osaamisen kehittämiseen on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota. Lisäksi pienten ja keskisuurten yritysten sekä kansalaisten tietotarpeita ja osaamisen vahvistamiseen tähtäviä toimenpiteitä tulee valmistella ja toteuttaa yhdessä sidosryhmien kanssa, hyödyntäen olemassa olevia yhteistyörakenteita (poolit).

Turvallisuusselvitykset ovat tärkeä työkalu kriittisen infrastruktuurin suojelemisessa. Suojelupoliisi tekee turvallisuusselvityksiä sekä henkilöistä että yrityksistä. Turvallisuusselvitysten tarkoitus on ennaltaehkäistä kansallista turvallisuutta vaarantavaa toimintaa. Vuonna 2021 Suojelupoliisi laati hieman yli 90 000 henkilöturvallisuusselvitystä.

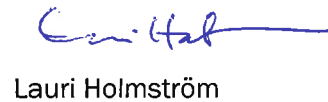
Suojelupoliisi tukee selontekoluonnoksessa esitettyä tavoitetta valtioneuvoston huoltovarmuuden tavoitepäätöksen päivittämisestä. Suojelupoliisin ja huoltovarmuusorganisaation välisen yhteistyön kehittäminen on tärkeää, sillä Suojelupoliisi voi herkistää huoltovarmuuden kannalta keskeisiä toimijoita ennalta ehkäisevin turvallisuusluennoin ja -tapaamisin insider-riskin ja vieraan valtion tiedustelun kaltaisten uhkien mahdollisuudelle. Keräämällään tiedolla Suojelupoliisi voi mahdollisuuksien mukaan varoittaa toimijoita heihin välittömästi kohdistuvasta vihamielisestä toiminnasta. Pooliorganisaatiot ja HVK:n asiantuntijat puolestaan tarjoavat Suojelupoliisille väylän jakaa sekä saada tietoa elinkeinoelämän kohtaamista herätteistä ja heidän uhka-arvioistaan. CER-direktiivin toimeenpanovaiheen myötä tässä yhteistyössä avautuu uusia mahdollisuuksia.

Osastopäällikkö

Mirkka Kreuz

Erityisasiantuntija

Lauri Holmström

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi